

รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน
การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
ภาคตะวันออก

จากนโยบายหลักของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ต้องการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่เอื้อและเหมาะสมกับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (Community ICT Learning Centre) นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2557 ไปแล้วไม่น้อยกว่า 2,000 ศูนย์ฯ ทั่วประเทศเพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น สร้างแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT และสืบค้นสารสนเทศ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้าน ICT ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสร้างประโยชน์แก่สินค้าและอาชีพของชุมชน และเพื่อให้ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ชาวบ้าน เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้นำความรู้และเครื่องมือในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และมีความมุ่งหมายให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นของชุมชน บริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่พึ่งพาตนเองได้ (Community Autonomous Centre) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยสำนักตรวจสอบพิเศษภาค 2 (จังหวัดชลบุรี) ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานโครงการดังกล่าว จึงได้ตรวจสอบการดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนภาคตะวันออกในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 6 จังหวัดได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2557 แล้วทั้งสิ้นจำนวน 104 ศูนย์ฯ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่าง ๆ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป

จากการตรวจสอบผลการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยสุ่มตรวจสอบจำนวนทั้งสิ้น 54 ศูนย์ฯ พบสภาพปัญหาต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ข้อตรวจพบที่ 1 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืน

จากการตรวจสอบสถานะของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยกเลิกหรือยุติการดำเนินงานและการให้บริการแก่ชุมชนโดยสิ้นเชิงแล้วจำนวน 17 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 31.48 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่เลือกตรวจสอบ คงเหลือศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการจำนวน 37 ศูนย์ฯ ซึ่งจากการตรวจสอบผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่ยังเปิดดำเนินการจำนวน 37 ศูนย์ฯ ดังกล่าวพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่มีการดำเนินกิจกรรมและไม่มีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากสถิติผู้ใช้บริการศูนย์ฯ พบว่า มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่มีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปจำนวน 16 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 43.24 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ไม่มีผู้ใช้บริการศูนย์ฯ ต่อเนื่องสูงสุดเท่ากับ 14 เดือน คิดเป็นร้อยละ 34.57 ของระยะเวลาทั้งหมดที่ศูนย์ฯ เปิดดำเนินการ และจากการพิจารณาการจัดฝึกอบรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนพบว่า มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่มีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป

จำนวน 36 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 97.30 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ ทั้งนี้ ในจำนวนดังกล่าวมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่มีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ปี ขึ้นไปจำนวน 33 ศูนย์ฯ และไม่มีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ปีขึ้นไปจำนวน 28 ศูนย์ฯ โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่ไม่มีการจัดฝึกอบรมต่อเนื่องสูงสุดประมาณ 38 เดือน คิดเป็นร้อยละ 81.60 ของระยะเวลาที่ศูนย์ฯ เปิดดำเนินการ

นอกจากนี้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถบริหารจัดการแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ 1) ไม่สามารถพึ่งพาตนเองด้านงบประมาณ โดยยังไม่สามารถหารายได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเก็บค่าใช้บริการคอมพิวเตอร์ การให้บริการอินเทอร์เน็ต และการให้เช่าสถานที่ในการจัดฝึกอบรม เป็นต้น ซึ่งมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่สามารถหารายได้ให้กับศูนย์ฯ จำนวน 30 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 81.08 ของจำนวนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ 2) ไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมจากสมาชิกในชุมชนในลักษณะการเป็นเจ้าของร่วมกันทั้งการร่วมเป็นกรรมการศูนย์ฯ และอาสาสมัครผู้ดูแลศูนย์ฯ หรือช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ โดยมีศูนย์ฯ ที่ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ในการเป็นกรรมการศูนย์ฯ จำนวน 21 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 56.76 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ และขาดระบบอาสาสมัครในการช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 35 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 94.59 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ และ 3) ไม่สามารถพึ่งพาตนเองในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการใช้งานในเบื้องต้นได้จำนวน 24 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 64.86 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ ไม่มีการอัปเดตโปรแกรมต่าง ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอจำนวน 26 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 70.27 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่เปิดดำเนินการ ไม่สามารถประยุกต์หรือพัฒนาต่อยอดซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์และตอบสนองความต้องการใช้งานที่หลากหลาย และในระดับที่สูงขึ้นจำนวน 33 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 89.19 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ และไม่มีการจัดหาสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดกิจกรรมและการเรียนรู้ที่กว้างขวางยิ่งขึ้นจำนวน 34 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 91.89 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ

ข้อตรวจพบที่ 2 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้ง

จากการตรวจสอบการผลการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ จำนวน 37 แห่ง พบว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้ง ดังนี้

2.1 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ

2.1.1 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม กล่าวคือ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบางแห่งยังไม่สามารถให้บริการการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยสามารถให้บริการประชาชนในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้เฉพาะกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจหลักของหน่วยงานที่ขอจัดตั้ง โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในโรงเรียน และจัดตั้งในศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ซึ่งศูนย์ฯ ที่จัดตั้งในโรงเรียนจะเน้นให้บริการเฉพาะกลุ่มนักเรียน โดยปรับการใช้ประโยชน์เป็นห้องเรียนคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน และศูนย์

การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ก็จะเน้นให้บริการเฉพาะกลุ่มนักเรียนนอกระบบเป็นหลัก ซึ่งจากข้อมูลการเปิดให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในสถานศึกษาหรือบริหารจัดการโดยสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 ศูนย์ฯ มีเพียง 6 ศูนย์ฯ หรือร้อยละ 35.29 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งในสถานศึกษาหรือบริหารจัดการโดยสถานศึกษาที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

2.1.2 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในชุมชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ โดยพบว่ามีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ไม่เคยมีการจัดฝึกอบรมตั้งแต่เปิดดำเนินการจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 17 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 45.95 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีการจัดฝึกอบรมจำนวน 20 ศูนย์ฯ พบที่มีการจัดฝึกอบรมค่อนข้างน้อยโดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนหลักสูตรที่จัดฝึกอบรมตั้งแต่เปิดดำเนินการเพียง 2.80 ครั้ง หรือมีค่าเฉลี่ยของการจัดฝึกอบรมเพียง 0.64 หลักสูตรต่อปี และการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นการอบรมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการจัดให้สำหรับประชาชนทั่วไป โดยยังไม่สามารถจัดฝึกอบรมให้กลุ่มเป้าหมายในชุมชนได้หลากหลาย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่เน้นฝึกอบรมมากที่สุดได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน รองลงมาได้แก่ กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ยังได้รับการฝึกอบรมน้อยมากกล่าวคือ หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุมีการจัดฝึกอบรมเพียง 1 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 5.00 ของศูนย์ฯ ที่มีการฝึกอบรม หลักสูตรสำหรับกลุ่มผู้นำชุมชน และหลักสูตรสำหรับกลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มสตรีมีการจัดฝึกอบรมเพียงหลักสูตรละ 2 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 10.00 ของศูนย์ฯ ที่มีการฝึกอบรม

2.1.3 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่สามารถให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้อย่างเต็มที่และมีคุณภาพ กล่าวคือ จากการตรวจสอบข้อมูลการเปิดให้บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของศูนย์ฯ เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายการเปิดให้บริการตามที่กำหนดไว้ในแบบคำขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่เสนอต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ มีแบบคำขอจัดตั้งฯ ให้ตรวจสอบจำนวน 28 ศูนย์ฯ ผลการตรวจสอบพบว่า มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจำนวน 23 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 82.14 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการและมีแบบคำขอจัดตั้งฯ ยังไม่สามารถเปิดให้บริการแก่ประชาชนได้ตามวันและเวลาที่กำหนดในแบบคำขอจัดตั้งที่เสนอต่อกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่จะเปิดให้บริการเฉพาะวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ในช่วงเวลาราชการ (8.30 น.-16.30 น.) เนื่องจากผู้ดูแลศูนย์ฯ ส่วนใหญ่จะเป็นครูหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนหรือสถานศึกษามักใช้เป็นห้องเรียนคอมพิวเตอร์ซึ่งจะเปิดใช้เฉพาะชั่วโมงที่มีการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ นอกจากนั้นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบางแห่งยังไม่สามารถให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชนได้ตามปกติ โดยประสบปัญหาไม่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้จำนวน 13 ศูนย์ฯ คิดเป็นร้อยละ 35.14 ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยังเปิดดำเนินการ

2.2 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำเว็บไซต์และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การสร้างงาน สนับสนุนการตัดสินใจของคนในชุมชนและสนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทุกศูนย์ฯ ไม่มีการจัดทำเว็บไซต์ของศูนย์ฯ ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนด ทั้งนี้ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบางแห่งดำเนินการเพียงประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของศูนย์ฯ รวมอยู่ในเว็บไซต์ของหน่วยงาน หรือจัดทำในรูปของ Facebook เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์ฯ แต่ไม่มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การสร้างงาน สนับสนุนการตัดสินใจของคนในชุมชนและสนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการให้บริการภาครัฐตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว

การที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่สามารถบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืนและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้ง ทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านงบประมาณและด้านการพัฒนา โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยทั้งในระดับพื้นที่จัดตั้งศูนย์ฯ การส่งเสริมสนับสนุนระดับจังหวัด และการดำเนินโครงการในระดับกระทรวง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยสำนักตรวจสอบพิเศษภาค 2 (จังหวัดชลบุรี) จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สถิติจังหวัด พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1.1 แจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทราบถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งศูนย์ฯ หลักการและแนวทางการบริหารจัดการที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนด โดยควรให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและพัฒนาศักยภาพการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนแก่หน่วยงานที่บริหารจัดการและผู้บริหารศูนย์ฯ ในเบื้องต้น ดังนี้

1.1.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และคณะกรรมการฯ ควรมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการกำหนดแนวทางหรือนโยบายการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

1.1.2 ผู้บริหารศูนย์ฯ ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการศูนย์ฯ และควรเข้าร่วมประชุมหรืออบรมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ฯ ที่กระทรวงฯ จัดขึ้นด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการบริหารจัดการและสามารถบริหารจัดการศูนย์ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.1.3 ควรกำหนดแผนหรือแนวทางการพัฒนาด้าน ICT ของชุมชนหรือท้องถิ่นให้ชัดเจน โดยควรรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือแผนพัฒนาชุมชน เพื่อให้มีการกำหนดโครงการและงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ฯ อย่างเป็นรูปธรรม

1.1.4 ควรมีการพิจารณาตั้งงบประมาณสำหรับบำรุงรักษาเพื่อให้ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง โดยต้องบำรุงรักษาเอกชนเป็นครุภัณฑ์ของหน่วยงาน

1.1.5 ควรส่งเสริมให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้กับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงด้านการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมากขึ้น

1.1.6 ควรมีการกำหนดหน้าที่ของผู้ดูแลศูนย์ฯ ให้ชัดเจน และให้มีการสรุปและส่งมอบงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดูแลศูนย์ฯ เพื่อให้ผู้ดูแลศูนย์ฯ คนใหม่มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง

1.1.7 ควรพิจารณาให้มีทีมงาน คณะทำงาน หรืออาสาสมัครในการช่วยเหลือทำ

กิจกรรมของศูนย์ฯ ซึ่งมาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการคิด การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

1.1.8 ควรส่งผู้ดูแลศูนย์ฯ หรือคณะทำงาน เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอตามโอกาสที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามแนวทางปฏิบัติหรือตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.2.1 ดำเนินการตามคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสำหรับสำนักงานสถิติจังหวัดที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดทำขึ้น

1.2.2 เพิ่มความรัดกุมในการประเมินความพร้อมของชุมชนที่ขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มากขึ้น โดยให้พิจารณาเอกสารหรือหลักฐานอื่นประกอบการพิจารณาแบบคำขอจัดตั้งศูนย์ฯ เพื่อให้สามารถประเมินฯ ได้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

1.2.3 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดต่อประสานงาน ส่งเสริม และให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4 ประสานงานเพื่อผลักดันให้เกิดภาคีเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีการแบ่งปันทรัพยากร พึ่งพาอาศัยและดูแลกัน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นการลดภาระการช่วยเหลือจากส่วนราชการ

1.2.5 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นระยะเพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และเป็นข้อมูลสำหรับการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

2.1 ติดตามผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของสำนักงานสถิติจังหวัดตามที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไปแล้วข้างต้น

2.2 เพื่อให้เกิดการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมในจังหวัด ควรให้มีการพิจารณากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนาด้าน ICT ในแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างมีระบบและเป็นรูปธรรม

3. ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

3.1 เพื่อให้เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอันเป็นข้อจำกัดของหน่วยงานในพื้นที่และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่จะทำให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ได้จัดตั้งไปแล้วเกิดความยั่งยืน และสามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ประสานงานหรือทำความเข้าใจความตกลงร่วมมือในระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดของหน่วยงานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยการกำหนดนโยบาย ระเบียบหลักเกณฑ์ หรือแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

3.1.2 เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหากับการบริหารจัดการครุภัณฑ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้เกิดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายโอนครุภัณฑ์ และตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับการให้ยืมและคืนครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบฯ ดังกล่าวด้วย

3.1.3 ปรับปรุงระบบการติดตามประเมินผลโครงการ ดังนี้

- เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหและปรับปรุงระบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถเชื่อมต่อและรายงานผลการดำเนินงานได้

- เพิ่มขอบเขตการประเมินผลให้ครอบคลุมทุกมิติต่าง ๆ ที่กำหนดได้แก่ ด้านการใช้งาน (Usability) ด้านผลการตอบรับ (Feedback) และด้านประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย (Performance) เพื่อให้มีข้อมูลปัญหาต่าง ๆ สำหรับนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ

- ควรกำหนดขอบเขตและรายละเอียดการติดตามประเมินผลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และแบบฟอร์มการรายงานประจำเดือนเพื่อให้สำนักงานสถิติจังหวัดมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

- การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรให้ดำเนินการผ่านสำนักงานสถิติจังหวัด เพื่อให้สำนักงานสถิติจังหวัดได้รับทราบและมีข้อมูลผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์ฯ และเป็นประโยชน์ในด้านการติดตามให้ความช่วยเหลือสนับสนุนศูนย์ฯ ต่อไป

3.1.4 ควรจัดทำคู่มือการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้หน่วยงานที่จัดตั้ง คณะกรรมการ ผู้บริหารศูนย์ฯ ผู้ดูแลศูนย์ฯ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทราบขอบเขตหน้าที่และใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งและเกิดความยั่งยืน

3.1.5 ควรปรับปรุงระบบการประสานงาน การรับเรื่อง และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2 หากจะมีการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในโอกาสต่อไปควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมินคัดเลือกชุมชนสำหรับจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จะนำไปใช้ในการคัดเลือกชุมชนเพื่อจัดตั้งศูนย์ฯ ให้มีความรัดกุมยิ่งขึ้น ดังนี้

- ควรเพิ่มความสำคัญในการพิจารณาความพร้อมในด้านที่มีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน และความพร้อมด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ ซึ่งความพร้อมทั้งสองด้านดังกล่าวมีผลต่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ

- ควรเพิ่มเกณฑ์การพิจารณาด้านสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชน เช่น การรับรู้ การเข้าถึง ทางเลือกหรือแหล่งให้บริการข้อมูลสารสนเทศของประชาชนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนหรือความจำเป็นในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในแต่ละชุมชน และสามารถประเมินได้ถึงบทบาทและความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ ICT ที่จะมีต่อชุมชนภายหลังการจัดตั้ง

- ควรมีการกำหนดเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำสำหรับการพิจารณาความพร้อมในทุก ๆ ด้านของการประเมิน ซึ่งชุมชนที่ขอจัดตั้งควรมีคะแนนการประเมินแต่ละด้านไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดเพื่อให้มั่นใจได้ว่าชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกมีความพร้อมที่จะบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดความยั่งยืน

- กำหนดให้มีมีการแสดงและตรวจสอบเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือและลดปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนควรพิจารณาหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการของชุมชนหรือการมีส่วนร่วมรับรู้ร่วมกัน ได้แก่ เอกสารรายงานการประชุมหรือการทำประชาคมของชุมชน และความพร้อมด้านงบประมาณควรพิจารณาจากแผนการหารายได้ จำนวนและแหล่งงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษา พร้อมอ้างอิงระเบียบกฎหมายที่แสดงให้เห็นว่าสามารถใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวได้จริง เป็นต้น

3.2.2 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหรือการสนับสนุนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรเป็นไปในลักษณะที่หน่วยงานหรือชุมชนที่ขอจัดตั้งสามารถเป็นเจ้าของอุปกรณ์หรือครุภัณฑ์ต่าง ๆ ตั้งแต่ต้น เพื่อให้หน่วยงานหรือชุมชนสามารถจัดสรรงบประมาณของตนเองในการซ่อมบำรุงได้ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการครุภัณฑ์และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งนี้ อาจจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานดำเนินการจัดหาเอง หรือกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะมอบพัสดุต่าง ๆ ของโครงการให้กับหน่วยงานที่ขอจัดตั้งไว้ตั้งแต่ในขั้นการขอตั้งงบประมาณ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นต้น

3.2.3 ควรพิจารณาทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ที่จะดำเนินการว่ายังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบันหรือไม่ ทั้งนี้ ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว จากการแข่งขันของธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ทั้งผู้ให้บริการสัญญาณ และผู้ผลิตอุปกรณ์สื่อสารหรือสื่อรับสัญญาณต่าง ๆ อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่มีโอกาสและสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ง่ายขึ้น ซึ่งภาครัฐควรเปลี่ยนแปลงบทบาทมาเป็นการส่งเสริมและกำกับดูแลให้เกิดการแข่งขันและการให้บริการที่เป็นธรรม